

**FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ**
Univerzita Karlova

Zápis ze zasedání

Akademického senátu Fakulty humanitních studií

Univerzity Karlovy

dne 17. října 2024

Přítomno:

Varvara Borisova, Ludmila Maria Dobrovolná Władyniak, Martin Heřmanský, Jan Horský, Tatiana Chavalková Badurová, Lucie Kalabisová, Matěj Krofta, Selma Muhič Dizdarevič, Arnošt Novák, Petr Pavlík, Markéta Pražáková Seligová, Jan Tuček, Jana Wohlmuth Markupová, Karina Zamrazilová

CELKEM PŘÍTOMNO: 14

Omluveno: Michael Kralert

CELKEM OMLUVENO: 1

Nepřítomno:

CELKEM NEPŘÍTOMNO: 0

Hosté:

Monika Baláž Picková, Jana Jeníčková, Vojtěch Malý, Alena Marková, Tomáš Procházka, Věra Sokolová

Návrh programu jednání:

1. Zahájení zasedání a schválení navrženého programu
2. Schválení zápisu ze zasedání AS FHS UK konaného dne 12. září 2024
(předkládá předsednictvo)
3. Nakládání s nahrávkami ze zasedání AS FHS UK
(předkládá předsednictvo)
4. Aktuální výzvy a chystané změny v doktorském studiu na UK
(předkládá senátorka V. Borisova)
5. Informace děkanky
6. Různé

1) Zahájení zasedání a schválení navrženého programu

J. Wohlmuth Markupová zahájila zasedání. Po uvítání všech přítomných představila program jednání, který byl následně schválen tichým souhlasem.

2) Schválení zápisu ze zasedání AS FHS UK konaného dne 12. září 2024 (předkládá předsednictvo)

J. Wohlmuth Markupová představila návrh zápisu. Předsednictvo k němu neobdrželo žádné připomínky, proto zahájila hlasování o schválení zápisu ze zasedání AS FHS UK konaného dne 12. září 2024.

CELKEM PŘÍTOMNO VE CHVÍLI HLASOVÁNÍ: 14

Hlasování: **PRO: 14**

PROTI: 0

ZDRŽELO SE: 0

USNESENÍ: AS FHS UK schvaluje předložený zápis ze zasedání AS FHS UK konaného dne 12. září 2024.

3) Nakládání s nahrávkami ze zasedání AS FHS UK

(předkládá předsednictvo)

J. Wohlmuth Markupová na úvod připomněla, že v dubnu 2019 přijal AS FHS UK usnesení o tom, že bude ze svých zasedání pořizovat audiozáznam pro přípravu zápisu, respektive pro řešení případných sporných situací ohledně jeho znění. Jelikož se však mezitím změnila obvyklá forma zasedání (od roku 2020 často hybridně přes MStTeams) a zároveň nebylo původně vyřešeno, jak se má s nahrávkami dále nakládat a jak dlouho mají být uchovávány, disponuje senát nyní více než 24 GB dat, s nimiž nelze nijak dále pracovat.

Předsednictvo proto navrhlo zařadit tento bod do programu jednání a zároveň přijmout usnesení, které další nakládání s nahrávkami upraví. Následně zdůvodnila jeho znění, a jelikož k němu nezazněly připomínky, zahájila hlasování o jeho schválení.

CELKEM PŘÍTOMNO VE CHVÍLI HLASOVÁNÍ: 14

Hlasování: **PRO: 14**

PROTI: 0

ZDRŽELO SE: 0

USNESENÍ: *AS FHS UK tímto doplňuje své usnesení č. 408 z 25. dubna 2019 a stanovuje, že ze svých zasedání bude pořizovat zvukový či audiovizuální záznam pro účely vypracování zápisu a že tyto záznamy budou z interního úložiště AS FHS UK po třech měsících od pořízení a po schválení zápisu během řádného zasedání AS FHS UK smazány. Proběhne-li nejbližší řádné zasedání ve lhůtě delší než tři měsíce nebo nebude-li v této lhůtě zápis schválen, bude nahrávka uchována až do jeho schválení a bezprostředně poté smazána. Nadále uchovávány nebudou ani záznamy ze zasedání z let 2019–2024.*

4) Aktuální výzvy a chystané změny doktorského studia na UK

(předkládá senátorka V. Borisova)

J. Wohlmuth Markupová předala slovo V. Borisové a požádala ji o představení bodu. V. Borisova na úvod poděkovala senátorům a senátorkám z řad studujících za pomoc s přípravou podkladů a proděkance J. Jeníčkové za zpětnou vazbu, která proběhla v rámci jejich e-mailové komunikace.

Dále V. Borisova přítomným shrnula své působení v doktorandské fokusní skupině, jež vznikla v říjnu 2021 z iniciativy RUK. Od té doby proběhlo pět setkání, kde byla diskutována nadcházející reforma doktorského studia, podmínky studia na fakultách a případné překážky, mezi něž se řadí například finanční znevýhodnění patrné především na humanitních a společenskovědních fakultách. Dalším problémem je vytížení studujících z hlediska mimostudijních povinností, kam spadá například výuka či práce na

katedře, což je znatelné především na PF UK, kde studující nedostávají finanční odměny za odučené kurzy. Co se však týče celouniverzitních poměrů, V. Borisova zhodnotila, že podporu poskytovanou doktorandům a doktorandkám v rámci FHS UK lze vnímat jako pozitivní a dostačující. Studující doktorského studia mají například možnost navštívit informační schůzky a další semináře k organizaci studia i vědecké činnosti.

Dále V. Borisova uvedla, že z pohledu RUK jsou zdůrazňovány především dva faktory, a sice požadavek na přiměřený onboarding nových studujících a komunikaci jejich práv a povinností. Největší tlak je nyní na absolvování studia ve standardní době studia prodloužené o jeden rok. Jako velký problém chápe to, že jsou pravidla a očekávání od doktorských studujících odvozena od modelu přírodních věd. Na to se váže také nedostatečná podpora, kterou pociťuje doktorandstvo v posledních ročnících studia. K těmto “přesluhujícím” studujícím se často přistupuje jako k neodpovědným a nespolehlivým a je na ně vyvíjen tlak studium co nejdříve dokončit, přičemž se zapomíná, že jde o studující, kteří vedle studia musí pracovat na plný úvazek (mimo jiné kvůli nedostatečné finanční podpoře). Bylo by vhodné opustit narativ o “nespolehlivých doktorandech a doktorandkách” a spíše se zamyslet nad způsobem, jak je podpořit, aby studium dokončili.

Následně dodala, že pro RUK je jedním z nejpodstatnějších témat graduation rate jako jeden z hlavních ukazatelů úspěšnosti a podkladů pro financování. RUK se snaží najít systém podpory k dopsání dizertace a dokončení studia. Reforma navíc povede k tomu, že bude doktorské studium vnímáno jako kariérní volba. Stipendia by měla být dorovnána na úroveň minimální mzdy, což povede ke snížení počtu doktorských studujících. Reforma bude mít dopady i na vyučující a administrativní pracovníky z hlediska kontroly kvality ISP. Dále se očekává spolupráce s oborovými radami fakult a děkany z hlediska posuzování úspěšnosti ISP.

Probíhaly také diskuze o větším zapojení studentstva do života kateder a fakult, což však může vést k vykořisťování – například k vedení přednášek nesouvisejících s dizertací či opravování prací napříč předměty, před čímž se V. Borisova i další členové skupiny snaží varovat. RUK také zjišťuje důvody vedoucí k zanechání studia, které bude zkoumat pomocí připravovaného dotazníku. V rámci podpory doktorských studujících se vyvíjí například projekt *Doctoral Café*, což je webová platforma, která by měla být od příštího roku dostupná studujícím doktorského studia na UK spolu s vyhrazenými prostory pro coworking. J. Wohlmuth Markupová poděkovala za představení a otevřela diskuzi.

O slovo se přihlásil J. Horský a požádal V. Borisovou o objasnění, co je míněno větší mírou podpory, neboť se domnívá, že FHS UK se vůči svým doktorandům a doktorandkám chová vstřícně. Výuka je například pouze možnost, nikoli povinnost, a je zároveň zvlášť finančně ohodnocena, což se jako garant sám vždy snažil podporovat. Zároveň se vymezil vůči termínu vykořisťování. V. Borisova upřesnila, že dle jejího předchozího vyjádření na FHS UK nedochází k vykořisťování, a zopakovala, že situaci na fakultě z hlediska celkových poměrů na UK hodnotí pozitivně. Například v rámci PrF UK doktorští studující vyučují, zkoušejí a nedostávají odměnu. Větší podporu na FHS UK by si podle ní zasloužili studující vyšších ročníků, kteří dopisují práce a mají pocit, že se „propadají do stavu mrtvých duší“, zatímco je zatěžují i mimoškolní povinnosti.

M. Heřmanský souhlasil s V. Borisovou a poděkoval doktorandům za to, že se nebojí ozvat.

Proděkanka pro doktorské studium J. Jeníčková reagovala na dotaz J. Horského a vyjádřila, že dle ní je podpora nejen na FHS UK, ale i na UK dostatečně velká. Jejím výsledkem je však špatný graduation rate, protože studujícím trvá dokončení studia příliš dlouho. Oborové rady studujícím nenavrhnou ukončení studia a mnohdy je nechávají studovat až do vypršení maximální doby, ačkoli ze strany MŠMT zaznívá volání po ukončování studia již po uplynutí standardní doby. Ke zohlednění této situace vyzývá RUK i příslušné garanty a proděkany, neboť to ovlivňuje financování celého doktorského studia.

Dále J. Jeníčková připomněla, že výuka byla na FHS UK vždy možností, nikoli povinností, a je honorována samostatně. Nesouhlasila ale s přirovnáním k přírodovědným programům, které mívají mnohdy přísnější požadavky. Stran výpočtu graduation rate upozornila, že se bohužel počítá stejným způsobem pro prezenční i kombinovanou formu studia. Dle jejího názoru by se měl výpočet změnit a studujícím v kombinované formě by se měl umožnit pomalejší postup. Kvůli změně ve financování se podle ní také doktorské studium stane exkluzivnější záležitostí, do studia bude přijímáno méně studujících. Již nyní jsou přitom jejich odborné aktivity podporovány z různých programů, např. z programu Cooperatio. Závěrem vyzdvihla Oddělení doktorského studia UK pod vedením L. Nachtigala, které má na starosti zmíněnou fokusní skupinu, portál doktorského studia, různá školení i podporu fakult.

V rámci další diskuze se o slovo přihlásila T. Chavalková Badurová, jež reagovala na slova J. Jeníčkové a J. Horského z pozice doktorandky v 8. ročníku. Uvedla, že se nachází v generaci studujících, jež uvázla mezi těmi, kteří studovali dlouho a nebyli vnímáni jako nespolehliví doktorandi –□□□□□□ přičemž z některých jsou dnes vyučující, a tedy je patrné, že jejich doba studia nesouvisí s jejich akademickými a výzkumnými kompetencemi, –□□□□□ a mezi skupinou, jež je tlačena k absolvování ve standardní době studia, přitom však ještě nemá optimální finanční podmínky, neboť ty se teprve připravují. Oborové rady se však dle ní snaží situaci řešit, proto jim vyjádřila vděk za tuto podporu. Po komunikaci s ostatními v podobné situaci konstatovala, že nejvíce frustrující je právě toto vnímání doktorandů ve vyšším ročníku jako nespolehlivých studujících, přestože mnohdy plní své povinnosti nad rámec ISP a jsou v kontaktu se svými školiteli. Dále zdůraznila, že je nutná lepší vzájemná komunikace o potřebách studujících, ale i osob zajišťujících studijní program, a proto navrhla vytvořit fakultní pracovní skupinu, kde by byly vzájemné potřeby, zkušenosti a možnosti sdíleny s cílem definovat, jak konkrétně a efektivně lze podporu vůči doktorandům rozvíjet.

P. Pavlík dodal, že reforma financování přispěje k tomu, že prostředky pro doktorandy a prostředky rozdělované mezi fakulty splynou. Nebudou se tedy navyšovat zvlášť, ale teprve až s penězi akademiků. Na straně akademiků tedy bude velký, finančně motivovaný tlak na to, aby doktorandi končili ve standardní době studia. Rovněž dodal, že chování vůči studujícím doktorského studia na FHS UK vnímá jako vstřícné. Co se týče variability ve výzkumu, na přírodních vědách jsou sice větší nároky, ale zároveň jsou lépe zaplacení. Domnívá se, že disponují více penězi z grantových prostředků, protože je možné, že na rozdíl od humanitních fakult nezaznamenají takový pokles studujících v doktorském studiu, což může nakonec ohrozit i rozvoj fakulty jako takové.

Debata se dále vedla i o pedagogických kompetencích, kterými by podle M. Heřmanského měli studující doktorského studia také disponovat. Pokud by doktorandi na fakultě i vyučovali, mohli by tím zvýšit svůj příjem a mohla by se snížit pravděpodobnost, že budou hledat zaměstnání ještě někde jinde.

J. Jeníčková navázala na P. Pavlíka a doplnila, že v rámci reformy doktorského studia dojde k zafixování financí, jdoucích na doktorská stipendia. Fakulta bude muset vyplácet 1,2násobek minimální mzdy, která se několikrát valorizuje. V době její platnosti by to mohlo být až 28 000,- Kč měsíčně. To podstatně ovlivní, kolik studujících si fakulty budou moci dovolit a jaké budou mít doktorští studující studijní povinnosti.

Dále J. Jeníčková doplnila, že v rámci přírodovědně zaměřených doktorských studijních programů dle jejích informací nebudou snižovat počty. Bude záležet na tom, zda půjde o program, na kterém se podílí i pracoviště Akademie věd, která může studující zaměstnat, či nikoli. V novele zákona totiž není obsaženo, že by příjem z AV mohl být součástí příjmu doktoranda. Stipendium by měla vyplácet pouze vysoká škola. Akademie věd a přírodní vědy proto bojují za to, aby tato kombinace byla možná.

K. Zamrazilovou zajímalo, jaká jsou obecná kritéria pro to, aby doktorandi a doktorandky mohli učit a vést práce. Sama totiž působí na dvou katedrách, na jedné z nich jí však nebylo umožněno vést práce.

J. Wohlmuth Markupová položila dotaz senátorkám, které studují doktorské studium, zda by mohly upřesnit, co by podle nich mohla fakulta učinit, aby usnadnila dokončení studia. V. Borisova připomněla dotazník předčasně odchozích, jenž je nyní v přípravě. Ten dle ní poskytne dobrý analytický vhled do mezer v podpoře, což může sloužit k dalšímu projednání v rámci fakulty. Ona sama považuje za pozitivní informovanost v oblasti práv a povinností studujících. Naopak by ocenila lepší obeznámenost v oblasti zapojení do projektových týmů, což je v současnosti mnohdy závislé na vstřícnosti školitele.

J. Wohlmuth Markupová se dále dotázala, zda je v rámci fokusní skupiny, jíž je V. Borisova členkou, shoda na tom, že by doktorandi měli zájem učit a vést práce. Odpovědí jí bylo, že pozitivní zkušenosti ohledně výuky nepadly. Nicméně všichni si stěžují na nízké finanční odměny (cca 10 000,- Kč za kurz v rámci semestru). Časová náročnost na přípravu či opravování prací však přesahuje tuto částku.

V souvislosti s tím V. Sokolová uvedla, že vedení fakulty od minulého roku diskutuje s vedoucími kateder a garanty studijních programů o usazení programů na katedry a začlenění doktorandů do jejich rámce. Výuka doktorandů by nově měla být upravena v dohodě o pedagogické činnosti, zároveň se zvedla odměna za výuku na 20 000,- Kč za kurz, což je dvojnásobek částky oproti minulosti. Tato dohoda bude obsahovat čtyři souhlasy: školitele, garanta doktorského studijního programu, garanta výuky a souhlas vedoucího katedry, což napomůže vzájemné informovanosti. Ke zlepšení vzájemné komunikace by měl přispět vznik Doktorské rady, poradního orgánu děkanky a komunikačního mostu mezi vedením a doktorskou komunitou, jejíž ustavení V. Sokolová iniciovala.

S. Muhič Dizdarevič se dotázala, zda se nová pravidla stipendií týkají pouze prezenčních studujících. J. Jeníčková odpověděla, že se nová pravidla budou týkat obou forem studia.

5) Informace děkanky

J. Wohlmuth Markupová zahájila bod a předala slovo děkance V. Sokolové, jež na úvod poděkovala organizačnímu týmu *Dozvuky FHSFestu*. Pochválila zahájení akce a rozjasnění prostoru budovy. Dále seznámila přítomné s tím, že:

- FHS UK získala akreditaci doktorského programu Sociální práce a habilitační a jmenovací oprávnění v oboru Sociální, historická a kulturní antropologie.
- Začalo fungovat Centrum pro podporu výuky pod vedením proděkanky pro akademické kvalifikace a kvalitu vzdělávání, T. Pospíšilové. V. Sokolová vyjádřila radost, že RUK spolu s apelem na zvýšení pedagogických kompetencí finančně přispěl na zabezpečení jejich rozvoje.
- 18. 10. proběhne zasedání Vědecké rady, na němž se budou schvalovat všechny hodnotící zprávy z devíti vědních oblastí Cooperatio.
- Proběhlo setkání učitelské části akademické obce, kde byly probírány jednotné mzdové tarify, pedagogická činnost doktorandů a usazování programů na katedry.
- Rektorka sestavuje novou Radu pro vnitřní hodnocení. Za FHS UK bude v Panelu pro společenskovědní oblasti vzdělávání a vědní obory Z. Nešpor.
- Bude probíhat diskuze o stanovení termínů pro přípravu reakreditace bakalářského programu Studium humanitní vzdělanosti.
- Intenzivně probíhá práce na konceptu nové kavárny, která bude fungovat od nového roku. Nově v ní budou moci pracovat studující FHS UK.

6) Různé

J. Wohlmuth Markupová otevřela bod a předala slovo S. Muhič Dizdarevič, jež přítomné jakožto předsedkyně volební komise požádala, aby zvážili nominace kandidátů a kandidátek v nadcházejících volbách.

Dále J. Wohlmuth Markupová přivítala na zasedání A. Markovou, jež je zástupkyní fakulty v Radě vysokých škol i členkou rozšířeného kolegia děkanky a bude AS FHS UK informovat o průběhu novelizace Zákona o vysokých školách. A. Marková uvedla, že návrh zákona byl poprvé rozeslán poslancům 28. března 2024. První čtení proběhlo 16. dubna 2024, druhé čtení v polovině září 2024. Den před čtením byly dodány nové pozměňovací návrhy, které nebyly dříve zveřejněny ani komentovány, děje se tak až nyní, což RVŠ považuje za velmi problematické. Pozměňovací návrhy nelze změnit, v současné chvíli se čeká na poslední (třetí) čtení v Poslanecké sněmovně. Poté zákon postoupí do Senátu. V rámci návrhu jsou některé body pozitivní, například zákaz reklamy na poskytování sepsání písemné práce na objednávku. Za problematické však považuje například to, že:

- Akademický senát fakulty podle pozměňovacího návrhu bude rektorovi navrhnout alespoň dva kandidáty na děkana, z nichž bude vybírat rektor. Podle A. Markové

by mohlo jít o střet zájmů či by situace mohla vést ke konfliktům mezi RUK a fakultami.

- Některé pravomoci AS budou převedeny na správní radu vysoké školy. V případě naší univerzity by to znamenalo, že AS UK nebude schvalovat rozpočet, střednědobý výhled předložený rektorem, nebude kontrolovat využívání finančních prostředků VŠ a schvalovat výroční zprávu o činnosti či zprávu o hospodaření. Vše by měla dělat správní rada univerzity.
- AS se podle pozměňovacího návrhu nebude smět vyjadřovat k záměru rektora odvolat prorektory.
- Na volbě rektora by se nově měla podílet správní rada univerzity, kandidáty bude navrhopvat akademický senát univerzity a správní rada. Zvolen tedy bude kandidát, který dostane většinu hlasů v rámci volebního shromáždění tvořeného AS a SR VŠ.
- Podmínkou přijetí ke studiu v doktorském studijním programu by mělo být řádné ukončení studia ve stejném nebo příbuzném magisterském studijním programu.

V závěru svého příspěvku A. Marková podotkla, že návrh nyní čeká na třetí čtení. Proces lze zvrátit apelem na poslance, aby nehlasovali, o což se snaží Česká konference rektorů a RVŠ.

O slovo se přihlásil P. Pavlík, aby doplnil, že pozměňovací návrhy prošly školským výborem a podvýborem pro VŠ, kde se vyjadřovaly reprezentace ČKR a RVŠ. ČKR k návrhům, které se týkaly zbavování pravomocí AS, dala neutrální stanovisko, čímž jim podle něj vlastně vyjádřila podporu. Proto v rámci AS UK navrhl usnesení vyjadřující nesouhlas a nepřijatelnost tohoto jednání, které bylo přijato. Dále P. Pavlík doplnil, že rektorka UK sdělila, že byla na ČKR proti neutrálnímu stanovisku, byla však přehlasována. Vyšší odborné školy by podle pozměňovacího návrhu měly být postaveny na roveň s bakalářskými programy. Pokud by tato změna byla přijata, vstoupily by VOŠ do terciárního vzdělání, měly by nárok na financování z prostředků určených na vědu apod.

Mezi senátory a senátorkami proběhla diskuze, zda se k těmto návrhům vyjádřit prostřednictvím usnesení. Po rozpravě se senát shodl na jeho znění, a J. Wohlmuth Markupová proto zahájila hlasování o jeho přijetí.

CELKEM PŘÍTOMNO VE CHVÍLI HLASOVÁNÍ: 14

Hlasování: PRO:	14
PROTI:	0
ZDRŽELO SE:	0

USNESENÍ: *AS FHS UK vyjadřuje své rozhořčení nad procesem novelizace Zákona o vysokých školách, který v případě přijetí některých pozměňovacích návrhů zásadním způsobem omezí samosprávu vysokých škol. Za nepřijatelný považuje jak pokus omezit akademickou samosprávu, tak i samotný proces, během něhož bylo obejito standardní připomínkové řízení.*

V závěru zasedání J. Wohlmuth Markupová poděkovala všem za spolupráci i za účast. Příští zasedání proběhne 21. listopadu 2024.

Zapsala: Bc. Karolína Horáčková

Přehled schválených usnesení:

- 627.** *AS FHS UK schvaluje předložený zápis ze zasedání AS FHS UK konaného dne 12. září 2024.*
- 628.** *AS FHS UK tímto doplňuje své usnesení č. 408 z 25. dubna 2019 a stanovuje, že ze svých zasedání bude pořizovat zvukový či audiovizuální záznam pro účely vypracování zápisu a že tyto záznamy budou z interního úložiště AS FHS UK po třech měsících od pořízení a po schválení zápisu během řádného zasedání AS FHS UK smazány. Proběhne-li nejbližší řádné zasedání ve lhůtě delší než tři měsíce nebo nebude-li v této lhůtě zápis schválen, bude nahrávka uchována až do jeho schválení a bezprostředně poté smazána. Nadále uchovávány nebudou ani záznamy ze zasedání z let 2019–2024.*
- 629.** *AS FHS UK vyjadřuje své rozhořčení nad procesem novelizace Zákona o vysokých školách, který v případě přijetí některých pozměňovacích návrhů zásadním způsobem omezí samosprávu vysokých škol. Za nepřijatelný považuje jak pokus omezit akademickou samosprávu, tak i samotný proces, během něhož bylo obejito standardní připomínkové řízení.*

Za správnost: Mgr. Jana Wohlmuth Markupová, Ph.D.
(předsedkyně AS FHS UK)